

Volume 22, Issue 2

December 2024

ISSN 1731-8297, e-ISSN 6969-9696
<http://czasopisma.uni.opole.pl/index.php/osap>

ORIGINAL ARTICLE
received 2023-11-06
accepted 2024-03-21
published online 2024-11-05

Funkcjonowanie rejestru przedsiębiorców KRS w zakresie dotyczącym spółek handlowych z perspektywy reguł ochrony danych osobowych

The functioning of the Polish Company Register regarding commercial companies in the light of the personal data protection regulations

ARIEL MUCHA

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

ORCID: 0000-0001-5983-0752, ariel.mucha@uj.edu.pl

Citation: Mucha, Ariel. 2024. Funkcjonowanie rejestru przedsiębiorców KRS w zakresie dotyczącym spółek handlowych z perspektywy reguł ochrony danych osobowych. *Opolskie Studia Administracyjno-Prawne* 22(2): 103–121. DOI: 10.25167/osap.5295.

Abstract: This paper contains an analysis of the Polish rules and practice regarding the operation of the Register of Entrepreneurs of the National Court Register in the light of the EU legislation on protection of personal data. The main purpose of business registers is to collect and process data, including information on natural persons. The Polish model of the functioning of the commercial register is characterized by a wide access to personal data of legal entities and sometimes other individuals. This situation, which has existed for many years, may raise significant doubts in connection with the increasing standards of personal data protection in the EU. Therefore, the basic research problem of the study is to what extent the Polish model of the business register complies with the EU standards of personal data protection. The answer to this question is based on the analysis of the EU legal framework for the operation of business registers and the identification of the basic functions that the registers perform in commerce. The EU rules on protection of personal data are then examined and compared with the characteristics of public registers – an issue of particular interest to the Court of Justice in recent years. This leads to an assessment of the functioning of the Polish Business Register, which confirms that the legal framework and practice of the Polish Business Register are to some extent at odds with the EU rules on protection of personal data.

Keywords: GDPR, personal data protection, register of entrepreneurs

Abstrakt: Opracowanie obejmuje analizę polskich regulacji i praktyki funkcjonowania Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego w świetle regulacji prawa unijnego dotyczących ochrony danych osobowych. Do istoty działalności rejestrów handlowych należy gromadzenie i przetwarzanie danych, w tym informacji o osobach fizycznych. Polski model funkcjonowania rejestru spółek charakteryzuje się szerokim dostępem do danych osobowych aktorów korporacyjnych, a czasami również innych osób. Sytuacja ta, mająca miejsce od wielu lat, może budzić istotne wątpliwości w związku z rosnącymi standardami ochrony danych osobowych w UE. Stąd podstawowym problemem badawczym opracowania jest to, w jakim zakresie polski model rejestru spółek odpowiada standardom unijnej ochrony danych osobowych. Odpowiedź na to pytanie była możliwa w oparciu o analizę unijnych ram prawnych funkcjonowania rejestrów spółek i określenie podstawowych funkcji, którym służą rejestry w obrocie handlowym. W dalszej kolejności konieczne stało się zbadanie unijnych zasad ochrony danych osobowych przetwarzanych i udostępnianych w publicznych rejestrach, która to kwestia stała się przedmiotem szczególnego zainteresowania Trybunału Sprawiedliwości w ostatnich latach. Zdobyta w ten sposób wiedza pozwoliła na ocenę funkcjonowania polskiego rejestru przedsiębiorców, potwierdzając, że częściowo tworzące go ramy prawne i praktyka funkcjonowania odbiega od unijnych reguł ochrony danych osobowych.

Słowa kluczowe: RODO, ochrona danych osobowych, rejestr przedsiębiorców

1. Wprowadzenie

Rejestr przedsiębiorców (dalej również jako: rejestr spółek handlowych) stanowi publiczny zbiór wybranych danych o podmiotach podlegających wpisowi do rejestru, w szczególności spółkach prawa handlowego. W przypadku tych ostatnich, poza informacjami odnoszącymi się do samej spółki, gromadzone i udostępniane są m.in. dane o członkach zarządu, radzie nadzorczej, prokurentach, a także niektórych wspólnikach. Taka sytuacja rodzi wątpliwości z perspektywy ochrony prawa do prywatności funkcjonariuszy spółek, a w szczególności zgodności przetwarzania ich danych osobowych w świetle reguł określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (dalej: RODO). Pojawiające się obiekcje znajdują swoje odzwierciedlenie w dyskusjach i reformach prawa w niektórych państwach członkowskich UE (opinia Niemieckiego Stowarzyszenia Ochrony Danych e.V.). Również w Polsce w ostatnim czasie analogiczne zastrzeżenia zostały wyrażone przez Rzecznika Praw Obywatelskich (pismo skierowane do Ministra Sprawiedliwości z 20.04.2023 r.).

Mając na uwadze powyżej zarysowany problem, celem opracowania uczynił autor zestawienie ram prawnych funkcjonowania Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego z regulacjami dotyczącymi ochrony danych oso-

bowych i ich wykładnią dokonaną w ostatnim czasie przez Trybunał Sprawiedliwości (dalej również jako: TS lub Trybunał). Opracowanie stara się odpowiedzieć na następujące pytania: czy dane osobowe gromadzone w rejestrze przedsiębiorców podlegają w ogóle reżimowi RODO, a jeżeli tak, to w jakim stopniu dane gromadzone i udostępniane w ramach rejestru przedsiębiorców pozostają zgodne z rzezonym aktem prawa unijnego. Ponadto poruszone zostaną kwestie związane z realizacją prawa do bycia zapomnianym, a więc możliwością żądania usunięcia danych z rejestru przedsiębiorców KRS dotyczących określonych osób fizycznych.

Artykuł składa się z siedmiu części. W pierwszych dwóch częściach omówione zostaną ramy prawa unijnego odnoszące się z jednej strony do publicznych rejestrów spółek, a z drugiej związanych z tym regulacji ochrony danych osobowych. W następnej kolejności przedstawione zostaną najważniejsze tezy wynikające z orzecznictwa Trybunału w przedmiocie funkcjonowania wybranych rejestrów publicznych. Piąta i szósta część obejmuje analizę polskich regulacji i zawiera wnioski co do zgodności tych regulacji z prawem unijnym. Ostatni fragment stanowi podsumowanie.

2. Unijne ramy prawne funkcjonowania rejestrów handlowych

Rejestry spółek istnieją w każdym państwie członkowskim; są zorganizowane na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym, a ich prowadzeniem zajmują się różne podmioty. Mogą to być organy władzy centralnej, lokalnej lub podmioty prywatne – instytucje samorządu gospodarczego lub notarialnego (Norek 2001: 11; Stawecki 2004: 65 i n.). W 1968 r. zharmonizowano na terenie Wspólnot Europejskich przepisy o ujawnianiu (rejestracji i publikacji) informacji o przedsiębiorstwach – spółkach kapitałowych (tzw. pierwsza dyrektywa prawa spółek, dyrektywa 68/151/EWG). Kluczowym przepisem uchwalonej wtedy dyrektywy był art. 3, który wymagał po pierwsze prowadzenia rejestrów w państwach członkowskich, a po drugie publikowania wpisów w krajowym dzienniku urzędowym. Dyrektywa z 1968 r. została znowelizowana w 2003 r. W rezultacie od 1.01.2007 r. państwa członkowskie zostały zobligowane do prowadzenia elektronicznego rejestru przedsiębiorstw (dyrektywa 2003/58/WE) i udostępniania treści rejestru on-line. Obecne ramy normatywne funkcjonowania rejestrów spółek w państwach członkowskich wyznacza dyrektywa PE i Rady (UE) 2017/1132 z 14.06.2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek (dalej: dyrektywa 2012/17/UE), która skodyfikowała kilka poprzednio obowiązujących aktów prawnych, w tym dyrektywę PE oraz Rady 2012/17/UE z 13.06.2012 r. Celem ostatniej ze wskazanych dyrektyw było zacieśnienie współpracy krajowych rejestrów handlowych i ustanowienie systemu integracji

rejestrów przedsiębiorców („BRIS”). System ten łączy krajowe rejestry przedsiębiorstw z „europejską Platformą Centralną” i zapewnia pojedynczy punkt dostępu za pośrednictwem europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”, na którym można wyszukiwać informacje na temat spółek założonych w państwach członkowskich (Mucha 2016: 73 i n.). Ponadto wskazany portal umożliwia dostęp do elektronicznych kopii określonych kategorii dokumentów rejestrowych (art. 18 dyrektywy 2017/1132).

Warty wspomnienia w tym miejscu jest art. 14 dyrektywy 2017/1132, który wymaga, aby pewne informacje i dokumenty były ujawniane w rejestrze spółek każdego państwa członkowskiego. Część z nich obejmuje dane osób fizycznych – funkcjonariuszy spółki. Wskazany przepis nie precyzuje zakresu danych, które powinny zostać zgromadzone na temat określonych osób. Pozostawia to państwu członkowskim pewną swobodę w tym zakresie, chociaż ograniczoną poprzez cel utworzenia i funkcjonowania rejestrów spółek. W ten sposób chociażby dane o osobach uprawnionych do reprezentacji spółki powinny umożliwiać ustalenie tożsamości tych osób w sposób szybki i niebudzący wątpliwości.

3. Przepisy RODO odnoszące się do funkcjonowania rejestrów handlowych

Dane osobowe definiuje się w RODO jako wszelkie informacje odnoszące się do zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej (art. 4 pkt 1 RODO). W rezultacie RODO nie odnosi się do przetwarzania danych dotyczących bezpośrednio osób prawnych, w tym takich informacji jak nazwa i forma, a także dane kontaktowe osoby prawnej. Nazwa osoby prawnej może jednak pośrednio identyfikować jedną lub więcej osób fizycznych i w ten sposób podlegać rygorom określonym w RODO ze względu na możliwość powiązania nazwy spółki z określonymi osobami fizycznymi (por. mot. 14 RODO).

Treść RODO nie zawiera szczególnych regulacji poświęconych rejestrom spółek. Do przepisów wskazujących na możliwość odmiennego potraktowania tych zbiorów danych, w szczególności z perspektywy ogólnych zasad przetwarzania danych osobowych wyrażonych w art. 5 ust. 1 RODO (np. zasada legalności, minimalizacji lub ograniczenia czasowego; Fajgielski 2022: 154), zaliczyć można art. 6 ust. 1 akapit 1 lit. e) RODO. Zgodnie z tym ostatnim przetwarzanie danych osobowych jest dopuszczalne, jeżeli jest to niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej. Dodatkowe wymogi w tym zakresie można odnaleźć w art. 6 ust. 3 RODO, który przede wszystkim odwołuje się do konieczności realizacji przez prawo krajowe celu leżącego w publicznym interesie i bycia proporcjonalnym do zamierzonego uzasadnionego celu. W tym kon-

tekście warto przywołać mot. 73 RODO, zgodnie z którym w prawie państwa członkowskiego można przewidzieć „ograniczenia dotyczące określonych zasad oraz prawa do informacji, dostępu do danych osobowych i ich sprostowania lub usuwania, prawa do przenoszenia danych, prawa do sprzeciwu, [...] o ile jest to niezbędne i proporcjonalne w społeczeństwie demokratycznym, by zapewnić [...] ochronę innych ważnych celów leżących w ogólnym interesie publicznym Unii lub państwa członkowskiego, w szczególności [...], prowadzenie rejestrów publicznych z uwagi na względy ogólnego interesu publicznego [...]. Ograniczenia te powinny być zgodne z wymogami Karty praw podstawowych oraz Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”. W konsekwencji konieczne staje się spełnienie wymogów wynikających z art. 52 ust. 1 Karty Praw Podstawowych UE (dalej: KPP) i art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (por. wyr. Wielkiej Izby ETPCz z 9.03.2023 r., nr 36345/16, w sprawie L.B. przeciwko Węgrom).

W sposób szczególny uregulowane zostało także ograniczenie prawa do bycia zapomnianym. Zgodnie z art. 17 ust. 3 lit. b) RODO osobom nie przysługuje roszczenie o usunięcie danych osobowych, gdy przetwarzanie danych jest niezbędne do wywiązania się z prawnego obowiązku wymagającego przetwarzania na mocy prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego, lub do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi danych osobowych.

4. Orzecznictwo Trybunału

4.1. Uwagi ogólne

Trybunał Sprawiedliwości w ostatnich latach kilkakrotnie wypowiedział się w przedmiocie ochrony danych osobowych w ramach funkcjonowania niektórych krajowych rejestrów publicznych. W swoich analizach Trybunał zwracał uwagę przede wszystkim na źródło utworzenia danego rejestru (regulacje unijne/krajowe), cel prowadzenia rejestru oraz stopień ingerencji w sferę prywatną jednostek. Podstawowym mechanizmem oceny zgodności funkcjonowania rejestrów ze standardami unijnymi jest w tym wypadku zestaw kryteriów, które łącznie można określić jako szczególny rodzaj testu proporcjonalności (Corte 2022: 259–275). Poniżej zostaną przedstawione ogólne tezy wynikające z orzeczeń TS, aby następnie można było przejść do omówienia najważniejszych orzeczeń związanych z problemami powstałymi na gruncie rejestrów spółek lub innych podobnych rejestrów publicznych.

Przyjmując, że podstawowym celem rejestrów jest zwiększenie przejrzystości funkcjonowania podmiotów tam wpisanych na jednolitym rynku, aby

w ten sposób chronić interesy osób trzecich i wzmocnić zaufanie do transakcji biznesowych, Trybunał zaznaczył, że cel przejrzystości nie przeważa automatycznie nad prawem do ochrony danych osobowych. Zarazem jednak prawo do ochrony danych osobowych nie stanowi „prerogatywy o charakterze absolutnym i powinno być oceniane w świetle jego funkcji społecznej” (C 92/09 oraz C 93/09). W wyroku z 22 czerwca 2021 r. Trybunał zajmował się sprawą wniosku złożonego w ramach postępowania w przedmiocie zgodności z prawem przepisów łotewskich przewidujących publiczny dostęp do danych osobowych dotyczących punktów karnych za wykroczenia drogowe (C 439/19). W orzeczeniu tym Trybunał podkreślił, że prowadzenie tego rodzaju rejestrów nie jest wyłączone spod zakresu zastosowania regulacji RODO (C 439/19: par. 64). Trybunał uznał art. 2 ust. 2 lit. a) w związku z mot. 16 RODO za mający na celu jedynie wyłączenie z zakresu stosowania tego rozporządzenia przetwarzania danych osobowych dokonywanego przez organy państwowe w ramach działalności mającej na celu ochronę bezpieczeństwa narodowego lub działalności, która może zostać zaliczona do tej samej kategorii. Sam fakt, że dana działalność jest właściwa państwu lub organowi publicznemu, nie wystarcza, aby wyjątek ten mógł być automatycznie stosowany do takiej działalności (C 439/19: par. 66).

4.2. Interes prawny w dostępie do danych – wyrok w sprawie Daihatsu

W swoim wyroku z 4 grudnia 1997 r. Trybunał zwrócił uwagę na kwestię braku obowiązku wykazania interesu w uzyskaniu danych z rejestru handlowego, w tym wypadku dostępu do sprawozdań finansowych podmiotu wpisanego do rejestru (C-97/96). Zdaniem Trybunału ujawnianie rocznych sprawozdań finansowych ma przede wszystkim na celu udostępnienie informacji osobom trzecim, które nie znają lub nie mogą uzyskać wystarczającej wiedzy na temat sytuacji księgowej i finansowej spółki. Trybunał podkreślił, że przepisy unijne należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one temu, aby ustawodawstwo państwa członkowskiego ograniczało do wspólników lub wierzycieli spółki prawo do wystąpienia o nałożenie kary przewidzianej w prawie tego państwa członkowskiego w przypadku niewypełnienia przez spółkę obowiązków dotyczących ujawniania rocznych sprawozdań finansowych (C-97/96: par. 23). Ten wniosek wynika głównie z treści zadanego pytania, a w szczególności z obowiązku zapewnienia przez państwa członkowskie efektywnego funkcjonowania rejestrów. Skoro jednak osoba trzecia ma prawo wystąpić o sankcję wobec podmiotu nieujawniającego określonych danych, to tym bardziej ma prawo wglądu w nie bez wykazywania stosownego interesu.

4.3. Prawo do bycia zapomnianym – wyrok w sprawie Manni

W wyroku z 9 marca 2017 r. Trybunał Sprawiedliwości zajmował się pytaniami prejudycjalnymi włoskiego Corte Suprema di Cassazione przedstawionymi w związku ze sprawą sporu między Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce (izbą handlową, przemysłową, rzemieślniczą i rolną w Lecce) a Salvatorem Mannim (C-398/15). Przedmiotem wątpliwości stało się odmówienie przez izbę wykreślenia z rejestru spółek niektórych danych osobowych dotyczących S. Manniego. W szczególności problemem stał się fakt, że w rejestrze figurowała informacja o tym, że S. Manni był zaangażowany w działalność spółki, która została wykreślona z uwagi na jej upadłość. W istocie zatem sprawa dotyczyła kwestii, czy organ odpowiedzialny za prowadzenie rejestru powinien, po upływie określonego terminu od dnia ustania działalności spółki i na wniosek zainteresowanej osoby, albo wykreślić te dane osobowe, albo w inny sposób ograniczyć ich jawność (prawo do bycia zapomnianym).

Sąd w swoim orzeczeniu podkreślił, że przetwarzanie danych osobowych dokonywane przez organ odpowiedzialny za prowadzenie rejestru w wykonaniu art. 2 ust. 1 lit. d) i j) oraz art. 3 tzw. pierwszej dyrektywy prawa spółek 68/151 (obecnie odpowiednio art. 14 lit. d) i j) oraz art. 16 dyrektywy 2017/1132) odpowiada szeregowi kryteriów legalności przewidzianych w obowiązującym na gruncie sprawy art. 7 dyrektywy 95/46 (odpowiednikiem tego przepisu jest art. 6 ust. 1 RODO). Jednocześnie zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. e) dyrektywy 95/46 (obecnie art. 5 ust. 1 pkt e) RODO) państwa członkowskie powinny zapewnić, aby dane osobowe były przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osób, których dane dotyczą, przez czas nie dłuższy niż jest to konieczne do celów, dla których dane zostały zgromadzone lub dla których są dalej przetwarzane (C-398/15: par. 46). Trybunał w tym kontekście podkreślił rolę rejestru spółek, w szczególności w zakresie ochrony interesów osób trzecich w stosunkach ze spółkami kapitałowymi (C-398/15: par. 47). Trybunał stwierdził, że celem harmonizacji prawa unijnego w tym obszarze było zapewnienie pewności prawa w stosunkach między spółką a osobami trzecimi. Ma to szczególne znaczenie przy założeniu wzmocnienia wymiany handlowej między państwami członkowskimi po utworzeniu rynku wewnętrznego i z tego punktu widzenia ważne jest, aby wszystkie osoby pragnące nawiązać i kontynuować stosunki gospodarcze ze spółkami mającymi siedzibę w innych państwach członkowskich mogły łatwo zapoznać się z podstawowymi danymi dotyczącymi zakładania spółek handlowych oraz uprawnień osób upoważnionych do ich reprezentowania (C-398/15: par. 50). Z tej perspektywy Trybunał uznał za konieczne zapewnienie dostępu do danych nawet po zaprzestaniu działalności przez daną spółkę lub po jej likwidacji (C-398/15: par. 53). Przydatność i celowość udostępnienia danych po wystąpieniu tego rodzaju zdarzeń powinny przede wszystkim zależeć od ter-

minów przedawnienia roszczeń wobec funkcjonariuszy spółki przewidzianych w uregulowaniach krajowych (C-398/15: par. 55).

Powyzsza ocena dokonana przez Trybunał pozostaje aktualna jedynie przy zachowaniu zasady proporcjonalności ingerencji w prawa podstawowe osób, których dane dotyczą (C-398/15: par. 57). Jak zauważa Trybunał, przepisy harmonizujące funkcjonowanie rejestrów spółek wymagają jawności jedynie w odniesieniu do ograniczonej liczby danych osobowych, a mianowicie tych dotyczących tożsamości i funkcji poszczególnych osób upoważnionych do reprezentowania danej spółki wobec osób trzecich (C-398/15: par. 58). Równocześnie określone aktorzy korporacyjni powinni mieć świadomość upublicznienia danych dotyczących ich tożsamości i funkcji już w chwili, gdy decydują się na podjęcie działalności w ramach spółek kapitałowych (C-398/15: par. 59).

4.4. Rejestr beneficjentów rzeczywistych – wyrok w sprawie WM i Sovim SA

W ostatnim czasie w wyroku z 22 listopada 2022 r. Trybunał odniósł się do dwóch sporów zaistniałych pomiędzy, w pierwszym przypadku – WM (sprawa C 37/20), w drugim – Sovim SA (sprawa C 601/20) a luksemburskim rejestrem handlowym w przedmiocie odmowy przez ten ostatni organ ograniczenia jawności rejestru beneficjentów rzeczywistych (zob. Siems 2023: 1137 i n.; Geibel 2023: 11 i n.). Pierwotną przyczyną sporu w tej sprawie była zmiana w 2018 r. tzw. czwartej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy 2015/849 przez dyrektywę 2018/843. W rezultacie dostęp do danych o beneficjentach rzeczywistych spółek został rozszerzony na „każdą osobę” (art. 30 ust. 5 lit. c dyrektywy 2015/849). Państwa członkowskie zostały zobowiązane udostępnić „co najmniej” imię i nazwisko, miesiąc i rok urodzenia, państwo zamieszkania, obywatelstwo, jak również informacje o posiadanej własności lub charakterze sprawowanej kontroli każdego beneficjenta rzeczywistego.

Chociaż przedmiotowe orzeczenie, jak zauważa Trybunał, ma ograniczone znaczenie dla rejestrów spółek (C-37/20 i C-601/20: par. 87), ukazuje rygorystyczne podejście Trybunału do regulacji prawa wtórnego UE w zakresie ich zgodności z regulacjami art. 7 i 8 KPP (C-37/20 i C-601/20: par. 40). W szczególności, gdy informacje są udostępniane dla potencjalnie nieograniczonej liczby osób przez Internet, tak, że takie przetwarzanie danych osobowych może umożliwić swobodny dostęp do informacji również osobom, które ze względów niezwiązanych z celem realizowanym przez ten środek dążą do uzyskania informacji na temat sytuacji materialnej i finansowej danej osoby (C-37/20 i C-601/20: par. 42). W ocenie Trybunału umożliwianie każdemu dostępu do danych personalnych o charakterze ekonomicznym, których zakres jedy-

nie w sposób minimalny został wskazany w ramach prawa wtórnego (C-37/20 i C-601/20: par. 82), jest nieproporcjonalne w stosunku do realizowanego celu. Tym ostatnim jest zapobieganie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu poprzez zmniejszenie ryzyka wystąpienia tych zjawisk za pomocą zwiększonej przejrzystości funkcjonowania pewnych podmiotów (C-37/20 i C-601/20: par. 64 i n.). W ocenie Trybunału wystarczające są w takim przypadku środki zapewnienia dostępu do informacji wyłącznie określonym podmiotom publicznym i prywatnym (C-37/20 i C-601/20: par. 86), bez konieczności zapewnienia powszechnego dostępu do danych zawartych w rejestrze beneficjentów rzeczywistych (C-37/20 i C-601/20: par. 88).

4.5. Podsumowanie orzecznictwa TS

Generalne wnioski płynące z przedstawionego powyżej orzecznictwa można sprowadzić do następujących reguł. Po pierwsze, dostęp do danych w rejestrze handlowym nie wymaga co do zasady wykazania szczególnego interesu, a więc ma charakter powszechny i jawny. Po drugie, ujawnienie danych identyfikujących niektórych aktorów korporacyjnych decydujących się na uczestniczenie w obrocie za pośrednictwem spółek jest celowe z uwagi na prawidłowość funkcjonowania obrotu gospodarczego. Po trzecie, możliwość gromadzenia i ujawniania danych w ramach rejestrów spółek jest generalnie dopuszczona w ramach regulacji ochrony danych osobowych w UE; jednocześnie państwom członkowskim przyznana została relatywnie szeroka swoboda w uregulowaniu sposobu ochrony danych osobowych w prawie krajowym. Po czwarte, funkcjonowanie rejestrów powinno zawsze pozostawać w zgodzie z ogólnymi regułami ochrony danych osobowych UE, które wyznaczają akty prawa pierwotnego i standardy prawa międzynarodowego w zakresie ochrony praw i wolności człowieka; w szczególności przetwarzanie powinno być proporcjonalne do założonego celu funkcjonowania rejestrów publicznych. Po piąte, ingerencja w prawa podstawowe osób, których dane dotyczą (w szczególności prawo do poszanowania życia prywatnego i prawo do ochrony danych osobowych), nie jest nieproporcjonalna, a więc jest dopuszczalna w zakresie, w jakim 1) do rejestru handlowego wprowadzone zostały i podlegają ujawnieniu jedynie oznaczone dane osobowe, oraz 2) osoba fizyczna decydująca się na uczestnictwo w obrocie gospodarczym za pośrednictwem spółki kapitałowej została zobowiązana do upublicznienia danych dotyczących jej tożsamości i pełnionych w spółce funkcji. Po szóste, zapewnienie dostępu do danych zgromadzonych w rejestrze jest zasadne również po zaprzestaniu działalności przez daną spółkę lub po jej likwidacji; powinna jednak istnieć możliwość ograniczenia dostępu do danych po upływie określonego czasu lub z uwagi na istotne względy interesu danej osoby.

5. Ustrój polskiego rejestru przedsiębiorców

Ustrój Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego został unormowany Ustawą z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (dalej: KRSU). Rejestr jest prowadzony przez sądy rejonowe (sądy rejestrowe) w systemie informatycznym (art. 2 ust. 1 KRSU). W zakresie ochrony danych osobowych Minister Sprawiedliwości utrzymuje system teleinformatyczny i zapewnia dostęp do systemu teleinformatycznego, oraz ochronę danych zgromadzonych w systemie przed nieuprawnionym dostępem, przetwarzaniem, zmianą lub utratą. Przepis art. 3 ust. 3 KRSU wprost stwierdza, że Minister Sprawiedliwości jest administratorem danych użytkowników systemu teleinformatycznego. Minister Sprawiedliwości tworzy jednocześnie Centralną Informację Krajowego Rejestru Sądowego. Jej zadaniem jest wydawanie dokumentów zgromadzonych w rejestrze za pośrednictwem systemu teleinformatycznego oraz udostępnianie w sieciach teleinformatycznych ogólnodostępnych, aktualnych i pełnych informacji o podmiotach wpisanych do rejestru oraz listę dokumentów zawartych w katalogu rejestru (art. 4 KRSU). Katalog obejmuje dokumenty spółek kapitałowych (art. 8a KRSU), takie jak akty założycielskie, umowy oraz statuty, uchwały o ich zmianie, uchwały o powołaniu lub odwołaniu członków organów spółek oraz oświadczenia o ich rezygnacji, roczne sprawozdania finansowe zobowiązanych podmiotów. Dodatkowo dla podmiotu wpisanego do Rejestru prowadzi się akta rejestrowe obejmujące w szczególności dokumenty stanowiące podstawę wpisu.

Zgodnie z art. 8 KRSU rejestr przedsiębiorców jest jawny. Każdy ma prawo dostępu do danych zawartych w rejestrze za pośrednictwem Centralnej Informacji. Każdy ma prawo otrzymać, również drogą elektroniczną, poświadczony odpisy, wyciągi, zaświadczenia i informacje z rejestru. W oparciu o art. 10 KRSU każdy ma prawo przeglądania akt rejestrowych podmiotów wpisanych do Rejestru oraz zbioru dokumentów. Realizacja prawa każdej osoby zainteresowanej dostępem do akt rejestrowych podlega ograniczeniom wynikającym z art. 10 ust. 3–4 KRSU. Ograniczenia te jednak są określone stosunkowo wąsko i odnoszą się przykładowo w zakresie funkcjonowania spółek handlowych do dokumentów związanych z wpisami w dziale 4 rejestru przedsiębiorców, które zostały wykreślone (informacja o zaległościach podatkowych i innych, zabezpieczeniach itd.).

Ponadto w art. 10 ust. 4a KRSU wprowadzono ograniczenia w realizacji zasady jawności akt rejestrowych poprzez wyłączenie niektórych akt spod ogólnego dostępu i złożenie ich w prowadzonym oddzielnie zbiorze dokumentów (§ 198 ust. 1 Rozporządzenia z 18.06.2019 r. Ministra Sprawiedliwości Regulamin urzędowania sądów powszechnych). Przepis ten odnosi się zasadniczo do oznaczonych dokumentów (aktów notarialnych) złożonych omyłkowo, nieak-

tualnych lub nieprzydatnych, tj. dotyczących osób, które nie podlegają wpisowi do rejestru, informacji o karalności lub orzeczonych środkach karnych, a także informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa lub innych prawnie chronionych informacji zawartych w opinii biegłego, o której mowa w przepisach dotyczących łączności, podziałów i przekształceń spółek.

Warto również wspomnieć o art. 12 KRSU. Przepis ten stanowi, że dane zawarte w rejestrze nie mogą być z niego usunięte. Jeżeli okaże się jednak, że w rejestrze znajduje się wpis zawierający oczywiste błędy lub niezgodności z treścią postanowienia sądu, sąd ma obowiązek sprostowania wpisu. Ponadto, jeżeli w rejestrze są zamieszczone dane niedopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa, sąd rejestrowy wykreśla je z urzędu.

Wśród szeregu przepisów dotyczących informacji przekazywanych i ujawnianych w rejestrze warto zwrócić jeszcze uwagę, że zgodnie z art. 35 pkt 1 KRSU ilekroć do KRS wpisuje się osobę fizyczną, to zamieszcza się nazwisko i imię (imiona) oraz numer PESEL; w przypadku, gdy osoba nie ma obowiązku posiadania numeru PESEL, zamieszcza się nazwisko i imię (imiona) oraz datę urodzenia. Innym przykładem regulacji doprowadzającej do ujawniania danych osobowych jest §4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 stycznia 2015 r. w sprawie określenia wzorców dotyczących spółki z ograniczoną odpowiedzialnością udostępnionych w systemie teleinformatycznym. Zgodnie z tym przepisem, dotyczącym uzupełniania wzorca umowy spółki w systemie teleinformatycznym, osoby wskazywane we wzorcach oznacza się, jeżeli są osobami fizycznymi – imieniem i nazwiskiem oraz numerem PESEL, a jeżeli nie mają numeru PESEL – numerem paszportu ze wskazaniem państwa wystawienia paszportu, a także miejscem zamieszkania i adresem.

Poza powyższymi ramami prawnymi praktyka funkcjonowania rejestru przedsiębiorców pokazuje rzeczywisty zakres danych osobowych przetwarzanych i udostępnianych publicznie. Przykładowo przez Portal Rejestrów Sądowych możliwe jest uzyskanie danych – imienia, nazwiska oraz numeru PESEL – jako danych identyfikujących współników oraz członków zarządu spółek. Ponadto portal umożliwia dostęp do repozytorium akt rejestrowych zawierającego akta spraw podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców. W tym przypadku możliwy jest wgląd w akta rejestrowe oraz w niektórych przypadkach dostęp do akt postępowania toczących się przed właściwymi sądami rejestrowymi. Pozwala to pozyskać szereg danych dotyczących miejsca zamieszkania/adresu korespondencyjnego członków zarządu, niektórych współników, numerów dowodów osobistych, wzorów podpisów, a także innych danych, które mogły zostać umieszczone w dokumentach załączanych do wniosków składanych w formie elektronicznej do sądu rejestrowego.

6. Ocena funkcjonowania polskiego rejestru spółek

6.1. Obszary istotne

Przedstawione powyżej uwagi pozwalają wyróżnić następujące obszary, które, jak się wydaje, wywołują najwięcej wątpliwości z perspektywy zgodności regulacji i praktyki funkcjonowania rejestru przedsiębiorców z unijnymi standardami ochrony danych osobowych. Po pierwsze, jest to zakres danych gromadzonych i udostępnianych w rejestrze; po drugie, kontrola i udostępnianie dokumentów zgromadzonych w aktach rejestrowych; po trzecie, uprawnienia dotyczące ograniczenia dostępności danych.

6.2. Zakres danych

W przedmiocie zakresu danych gromadzonych i udostępnianych w rejestrach spółek należy zwrócić uwagę, że prawo unijne i w ślad za tym TS uznają szczególne znaczenie przekazywania aktualnych informacji dotyczących przedsiębiorców – spółek, a w szczególności danych osób uprawnionych do ich reprezentacji. Wynika to z potrzeby zapewnienia maksymalnego ograniczenia zaistnienia przyczyn nieważności zobowiązań podjętych w imieniu spółki i w rezultacie zagwarantowania pewności prawnej transakcji handlowych. Znaczenie tej wartości rejestrów spółek nie prowadzi jednak do wniosku, że są one wyjęte spod regulacji ochrony danych osobowych. Państwa członkowskie powinny przetwarzać dane osobowe o członkach organów i innych osobach, które mogą zgodnie z prawem reprezentować lub kontrolować spółkę zgodnie z RODO. W szczególności powinny zostać wdrożone odpowiednie działania w zakresie ochrony danych, aby przetwarzanie ich ograniczało się do tego, co jest adekwatne do osiągnięcia celów związanych z istnieniem rejestru spółek (por. art. 5 ust. 1 lit. b) i c) RODO). W ślad za doktryną prawa ochrony danych osobowych (Fajgielski 2022: 159–60) oznacza to, że dane dotyczące osób fizycznych gromadzone w rejestrze spółek i następnie udostępniane publicznie powinny służyć realizacji celu w postaci zapewnienia wiedzy na temat piastunów organów spółki, którzy bezpośrednio lub pośrednio podejmują decyzje wpływające na relacje z osobami trzecimi. W ten sposób bowiem dochodzi do ochrony wartości w postaci pewności obrotu gospodarczego i zaufania uczestników tego obrotu. Jednocześnie zakres informacji o osobach fizycznych powinien ograniczać się do poziomu niezbędnego do osiągnięcia wskazanego celu (zasada minimalizmu).

W przedmiocie danych identyfikujących funkcjonariuszy reprezentujących spółki w obrocie handlowym polski rejestr spółek udostępnia dane pozwalające na szybką i jednoznaczną identyfikację danej osoby – imię, nazwisko oraz numer

PESEL (art. 35 pkt 1 KRSU). Jako informacja niezmienna, numer PESEL jest niezwykle przydatny do identyfikacji danej osoby. Dodatkowo jest to wartość konieczna do sprawnego potwierdzenia przez osoby trzecie tożsamości osoby podającej się za piastuna organu spółki. Można się zastanowić, czy w celu ograniczenia zakresu udostępnionych danych za celowe uznać należałoby zamienienie numeru PESEL inną wartością, np. informacją o dacie urodzenia, zwłaszcza że obecnie już ta ostatnia jest podawana w przypadku osób nieposiadających numeru PESEL. Kwestia ta pozostaje istotna z uwagi na charakter numeru PESEL, który bezpośrednio pozwala uzyskać dodatkowe informacje o osobie, tj. jej datę urodzenia oraz płeć, a także może być wykorzystany do uzyskania dostępu do innych baz danych lub nawet w pewnych okolicznościach do kradzieży tożsamości. Na tak zadane pytanie należy jednak udzielić odpowiedzi negatywnej. Sama data urodzenia połączona z imieniem i nazwiskiem nie pozwala na jednoznaczną identyfikację danej osoby bez dodatkowego nakładu pracy i kosztów. Przykładowo w praktyce oznaczałoby to w wielu przypadkach konieczność uzyskania dodatkowego potwierdzenia ze strony spółki, że dana osoba jest rzeczywiście jej reprezentantem, np. poprzez uzyskanie odpisu uchwały o powołaniu, w której widniałyby jej dane osobowe. Ponadto nie powinno się nadmiernie ograniczyć dostępnych danych o osobach, gdyż doprowadzić to może do podszywania się pod członków organów spółek przez inne osoby. W szczególności osoby z popularnymi nazwiskami będą narażone na kradzież ich tożsamości. W mniejszym zakresie może to dotyczyć osób nieposiadających numeru PESEL, a więc w szczególności obcokrajowców. Chociaż i tutaj postulować należałoby raczej zmianę polskich regulacji w kierunku obowiązku podania przez obcokrajowców innej informacji, która zwiększałaby pewność co do tożsamości osoby podającej się za funkcjonariusza spółki, np. numer paszportu (zob. rozwiązania estońskie w tym zakresie – § 10 Äriregistri seadus [ustawy o rejestrze handlowym] z 13 kwietnia 2022 r.). Dodatkowo perspektywa innych państw UE pokazuje, że osobowy numer identyfikacyjny jest wartością dosyć często udostępnianą publicznie w rejestrach spółek (np. Francja, Węgry, Grecja, Estonia). Nie jest to jednak praktyka powszechna i wiele krajów członkowskich domyślnie poprzestaje na udostępnieniu imienia, nazwiska, miejsca zamieszkania i ewentualnie daty urodzenia, np. Niemcy, Finlandia Dania (Mucha, Radwan 2023: 70).

Powracając na grunt polskiego rejestru przedsiębiorców, należy stwierdzić, że więcej wątpliwości budzić może ujawnianie w dziale 1 rejestru przedsiębiorców numeru PESEL wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, posiadających samodzielnie lub łącznie z innymi co najmniej 10% udziałów w kapitale zakładowym. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością stanowią przykład spółek zamkniętych, a więc kontrolowanych przez wąską grupę osób,

a udziały w takich spółkach nie mogą być przedmiotem publicznego obrotu. Informacja o składzie osobowym tzw. organu właścicielskiego spółki ma pewne znaczenie w zakresie wykonywania niektórych uprawnień korporacyjnych (art. 223, art. 236–237 KSH), lecz w ograniczonym zakresie jest istotna dla osób trzecich. Ważny wyjątek w tym obszarze może dotyczyć podmiotów zobligowanych do weryfikacji kontrahentów z uwagi na rodzaj sprzedawanych towarów (np. obowiązki wynikające z Rozporządzenia Rady (UE) nr 833/2014). Niemniej rejestr spółek nie służy tego rodzaju celom. W obrocie powszechnym, w którym ten rejestr znajduje podstawowe zastosowanie, podanie informacji o wspólnikach danej spółki będzie uzasadnione w sytuacji chęci nabycia udziałów w spółce. Dla wykonywania uprawnień korporacyjnych i pozyskania informacji na potrzeby transakcji zbycia udziałów wystarczające byłoby utrzymanie jedynie wymogu składania listy wspólników do rejestru, do której dostęp powinien zostać ograniczony podmiotowo i/lub poprzez wymóg wykazania interesu prawnego.

6.3. Kontrola i udostępnianie akt rejestrowych

Więszszego zagrożenia dla ochrony danych osobowych funkcjonariuszy spółki należy upatrywać w udostępnianiu do publicznego wglądu akt rejestrowych. Dokumenty składane do rejestru (np. statut lub dokumenty stanowiące podstawy wpisu członków organu) mogą zawierać dane nie tylko aktorów korporacyjnych, ale również innych osób fizycznych. Dane te mogą obejmować między innymi imiona i nazwiska, adresy, ewentualnie numery identyfikacyjne i daty urodzenia, skany odręcznych podpisów osób fizycznych, w tym osób, które założyły spółkę, udziałowców spółki, prawników, księgowych, notariuszy. Równocześnie gromadzenie akt rejestrowych w formie elektronicznej (zdigitalizowanej) pozwala dystrybuować dokumenty z wykorzystaniem publicznie dostępnego systemu teleinformatycznego. Taka sytuacja tworzy nowe zagrożenia i powinna stanowić podstawę do podjęcia działań w celu zwiększania ochrony danych osobowych i ograniczenia ryzyka naruszenia prawa do prywatności.

W polskich realiach dokumenty rejestrowe są jawne w formie przedstawionej przez osoby składające dokumenty do rejestru. Jedynie w niewielkim zakresie reguła ta doznaje wyjątku na gruncie opisanego powyżej art. 10 ust. 3–4 KRSU. Tymczasem katalog informacji i dokumentów, które mogą zalegać w aktach rejestrowych, jest znacznie szerszy. Mogą to być umowy sprzedaży udziałów, różne oświadczenia wymagane prawem, poświadczenia dziedziczenia, orzeczenia sądowe, postanowienia komornicze itd. Pewna część tych dokumentów zawiera dane osób, które nie mają związku ze spółką wpisaną w rejestrze. Przedmiotowe dokumenty i informacje mają znaczenie głównie dla postępowań i kon-

troli dokonywanej przez właściwe organy publiczne. Dla osób trzecich istotna pozostaje już sama treść wpisów dokonanych przez organ rejestrowy. Zatem z uwagi na regułę celowości i minimalizacji przetwarzania danych osobowych opisana sytuacja budzi istotne wątpliwości. Taki szeroki zakres danych można tłumaczyć jedynie dodatkową funkcją, którą spełnia reguła jawności, a mianowicie funkcją kontroli, w tym tej dokonywanej przez osoby przeglądające dane rejestrowe. Zasadniczo jednak ta ostatnia rola przypada w polskim systemie organom publicznym – sądom oraz quasi-publicznym – notariuszom.

Dodać należy jednak, że problem treści dokumentów gromadzonych i ujawnianych przez rejestry wydaje się dosyć powszechny w UE. W ostatnim czasie niemiecki legislator wprowadził w tym zakresie pewne rozwiązanie w nowelizowanym § 9 ust. 1 Handelsregisterverordnung (HRV). Nowelizacja polegała na rozróżnieniu między aktami jawnymi a aktami rejestrowymi, które nie są jawne i ich przeglądanie zależy od wykazania interesu prawnego (§9 HRV). Ten ostatni przepis statuuje generalną podstawę do ograniczania jawności dokumentów niemających znaczenia dla rejestru danej spółki, a także wprost nakazuje umieszczać dokumenty związane z dziedziczeniem w aktach niejawnych. Przepis ten nie pozostaje jednak bez wątpliwości, w szczególności odnośnie tego, czy nowelizacja dotyczy także dokumentów już złożonych w rejestrze (Wollenschläger 2023: 690).

6.4. Uprawnienia dotyczące ograniczenia dostępności danych

Ostatnią poruszaną tu kwestią jest zagadnienie możliwości żądania usunięcia z rejestru określonych danych, w szczególności w związku z wykreśleniem podmiotu z rejestru (tzw. prawo do bycia zapomnianym). W polskich realiach brak jest wyraźnych mechanizmów, które pozwalałyby na wykreślanie danych w związku z upływem czasu. Za wątpliwe w tym zakresie należy uznać odwołanie się do art. 12 KRSU (Romanowski, Weber 2016: 43), w szczególności w świetle wąskiego rozumienia pojęcia niedopuszczalności wpisów w rejestrze, tj. wyłącznie jako sytuacji wpisania danych nieprzewidzianych prawem (IV CSK 99/15). Mając jednak na względzie potencjalne naruszanie reguł RODO w omawianym tu obszarze, wskazane jest dokonanie pronunijnej wykładni tego przepisu. Może to mieć miejsce w przypadku spełniania się przesłanek określonych w orzeczeniu TS w sprawie Manni, o czym była mowa powyżej. Niezależnie od dokonania w konkretnych sytuacjach pronunijnej wykładni art. 12 KRSU, należy postulować rozważenie przez polskiego ustawodawcę wprowadzenia uprawnienia do żądania wykreślenia danych z rejestru po upływie czasu, który powoduje wygaśnięcie roszczeń z powodu ich przedawnienia. W polskich realiach oznaczałoby to okres 20 lat z uwagi na brzmienie art. 4421 § 2 KC.

Niezależnie od tego każdemu przysługiwać powinno prawo żądania wykreślenia, względnie anonimizacji, danych omyłkowo umieszczonych w aktach rejestrowych i nie mających związku z wpisami dokonanyymi w rejestrze lub z innych powodów zbędnych z perspektywy celu prowadzenia rejestru spółek.

Z perspektywy porównawczej niektóre państwa członkowskie zdecydowały się wprost na ustanowienie regulacji pozwalających wykreślić, względnie ograniczyć dostępność danych po pewnym okresie (w przypadku Danii jest to 5 lat – §16 Selskabslovens). Trzeba przy tym dodać, że żądanie chociażby anonimizacji danych osoby fizycznej (miejsce zamieszkania i data urodzenia) z powołaniem się na potencjalne zagrożenie dotyczące zdrowia i życia członka zarządu spółki (*in casu* działalność związana z materiałami wybuchowymi i ryzyko stania się ofiarą rabunku lub porwania) spotykało się w ostatnim czasie z odmową niemieckiego Wyższego Sądu Okręgowego w Celle w postanowieniu z 24 lutego 2023 r. (9 W 16/23).

7. Podsumowanie

Dokonana analiza zarysowanego na wstępie problemu zgodności funkcjonowania polskiego rejestru przedsiębiorców ze standardami ochrony danych osobowych prowadzi do następujących wniosków. Po pierwsze, nie ulega wątpliwości, że funkcjonowanie rejestru spółek, którym w Polsce jest rejestr przedsiębiorców KRS, podlega ocenie z perspektywy ochrony danych osobowych w zakresie, w jakim dochodzi w nim do gromadzenia i udostępniania danych o osobach fizycznych. Granice przedmiotowej ochrony należy określić, biorąc pod uwagę szczególne znaczenie rejestru spółek dla obrotu gospodarczego i jego uczestników, którymi są głównie podmioty prywatne. Po drugie, obecny zakres informacji ujawnianych o funkcjonariuszach spółki pozostaje zasadniczo zgodny z zasadą adekwatności i minimalizacji danych osobowych określonych w RODO. Dotyczy to zwłaszcza ujawniania publicznie danych, które pozwalają na szybkie i jednoznaczne ustalenie tożsamości osób uprawnionych do reprezentacji spółki, jak chociażby numeru PESEL. Nie wydaje się jednak, że ogólnie dostępne powinny być analogiczne dane dotyczące innych członków organów spółki, chociażby wspólników. Po trzecie, największe wątpliwości związane z funkcjonowaniem rejestru przedsiębiorców wynikają z gromadzenia i ujawniania akt rejestrowych, które mogą zawierać dane, które nie tylko nie służą realizacji celów prowadzenia rejestru spółek, ale również są całkowicie zbędne z tej perspektywy, gdyż dotyczą osób w żaden sposób niepowiązanych z określoną spółką. Po czwarte, polskie regulacje nie przewidują obecnie wprost możliwości wykreślenia lub anonimizacji niektórych danych z uwagi na ich nieprzydatność po pewnym czasie, względnie szczególny interes prawny osoby, której dane

dotyczą. Prowadzi to do powstania niezgodności prawa polskiego z RODO i jego interpretacją dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości. W efekcie organy krajowe powinny w konkretnych sprawach starać się dokonywać prounijnej wykładni, aż do momentu, w którym stan zgodności prawa polskiego z unijnym zostanie osiągnięty poprzez stosowną interwencję polskiego legislatora.

Wykaz skrótów

- KC – Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny
KRSU – Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym
KSH – Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych

Bibliografia

Akty prawne

- Karta praw podstawowych Unii Europejskiej. Dz.U. UE C 326 z 2012.
- Dyrektywa PE i Rady 2003/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 15.07.2003 r. zmieniająca dyrektywę Rady 68/151/EWG w zakresie wymagań dotyczących jawności w odniesieniu do niektórych typów spółek. Dz.U. UE L 221 z 2003.
- Dyrektywa PE i Rady (UE) 2004/109/WE z 15.12.2004 r. w sprawie harmonizacji wymogów dotyczących przejrzystości informacji o emitentach, których papiery wartościowe dopuszczane są do obrotu na rynku regulowanym oraz zmieniająca dyrektywę 2001/34/WE. Dz. Urz. UE L 390 z 2004.
- Dyrektywa PE i Rady (UE) 2012/17/UE z 13.06.2012 r. zmieniająca dyrektywę Rady 89/666/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/56/WE i 2009/101/WE w zakresie integracji rejestrów centralnych, rejestrów handlowych i rejestrów spółek. Dz. Urz. UE L 156 z 2012.
- Dyrektywa PE i Rady (UE) 2015/849 z 20.05.2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE. Dz.U. UE L 141 z 2015.
- Dyrektywa PE i Rady (UE) 2017/1132 z 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek. Dz.U. UE L 169 z 2017.
- Dyrektywa PE i Rady (UE) 2018/843 z 30.05.2018 r. zmieniająca dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz zmieniająca dyrektywy 2009/138/WE i 2013/36/UE. Dz.U. UE L 156 z 2018.
- Dyrektywa Rady 68/151/EWG z 9.03.1968 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności w całej Wspólnocie, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno współników, jak i osób trzecich. Dz. Urz. WE L 65 z 1968.

- Rozporządzenie PE i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE. Dz.U. UE L 119 z 2016.
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 17.11.2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach. Dz.U. 2014 poz. 1667.
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14.01.2015 r. w sprawie określenia wzorców dotyczących spółki z ograniczoną odpowiedzialnością udostępnionych w systemie teleinformatycznym. Dz.U. 2019, poz. 1483, tekst jednolity.
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 18.06.2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych. Dz.U. 2022, poz. 2514, tekst jednolity.
- Rozporządzenie Rady (UE) 833/2014 z 31.07.2014 r. dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie. Dz.U. UE. L 229 z 2014.
- Ustawa z dnia 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny. Dz.U. 2023, poz. 1610, tekst jednolity.
- Ustawa z dnia 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym. Dz.U. 2023, poz. 685, tekst jednolity.
- Ustawa z dnia 15.09.2000 r. Kodeks spółek handlowych. Dz.U. 2022, poz. 1467, tekst jednolity.
- Ustawa z 29.07.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych. Dz.U. 2022, poz. 2554, tekst jednolity.

Orzecnictwo

- Postanowienie OLG w Celle z 24 lutego 2023 r., 9 W 16/23; BeckRS 2023, 5367.
- Postanowienie SN z dnia 2 grudnia 2015 r., IV CSK 99/15, OSNC-ZD 2017, nr 3, poz. 40.
- Wyrok TS z 4 grudnia 1997, C-97/96, Verband deutscher Daihatsu-Händler eV v. Daihatsu Deutschland GmbH, EU:C:1997:581.
- Wyrok TS z 9 listopada 2010, C-92/09 i C-93/09, Volker und Markus Schecke GbR and Hartmut Eifert v Land Hessen, EU:C:2010:662.
- Wyrok TS z 9 marca 2017 r., C-398/15, Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce v. Salvatore Manni, EU:C:2016:652.
- Wyrok TS z 22 czerwca 2021 r., C 439/19, B v. Latvijas Republikas Saeima, EU:C:2021:504.
- Wyrok TS z 22 listopada 2022, C-37/20 i C-601/20, WM, Sovim SA v Luxembourg Business Registers, EU:C:2022:912.
- Wyrok Wielkiej Izby ETPCz z dnia 9 marca 2023 r., nr 36345/16, w sprawie L.B. v. Węgry.

Opracowania

- Corte, Lorenzo Dalla. 2022. On proportionality in the data protection jurisprudence of the CJEU. *International Data Privacy Law* 12(4), 259–275. DOI: 10.1093/idpl/ipac014.
- Fajgielski, Paweł. 2022. *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer.

- Geibel, Stefan. 2023. Datenschutz vs. Registertransparenz. *Zeitschrift für das Privatrecht der Europäischen Union* 20(1): 11–18. DOI: 10.9785/gpr-2022–200105.
- Mucha, Ariel. 2016. Unijny System Rejestrów Handlowych i jego implementacja do prawa polskiego po uchwaleniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/17/UE z 13 Czerwca 2012 r., *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny* 78(2): 73–86. DOI: 10.14746/rpeis.2016.78.2.7.
- Mucha, Ariel i Arkadiusz Radwan. 2023. *Ochrona danych osobowych w rejestrach handlowych oraz aktach rejestrowych w państwach członkowskich UE – analiza prawno-porównawcza. Raport*. Warszawa: Instytut Wymiaru Sprawiedliwości.
- Norek, Emil. 2001. *Krajowy Rejestr Sądowy*. Warszawa: Lexis Nexis.
- Romanowski, Michał i Anna Weber. 2016. Czy członek organu spółki kapitałowej ma “prawo do bycia zapomnianym”? – uwagi na tle pytania prejudycjalnego w sprawie C-398/15 Manni, *Europejski Przegląd Sądowy* 5: 37–44.
- Siems, Mathias. 2023. Privacy vs. shareholder transparency: Did the ECJ decision in WM and Sovim SA impair the global fight against money laundering? *Common Market Law Review* 60(4): 1137–1152.
- Stawecki, Tomasz. 2004. *Rejestry przedsiębiorców w Europie*. Warszawa: Oficyna Naukowa.
- Wollenschläger, Bernward. 2023. Eingeschränkte Registerkontinuität aufgrund von Änderungen der Gesellschaftsregister- und Handelsregisterverordnung. Eine kritische Analyse der Neuregelungen unter Berücksichtigung der Auswirkungen für die Praxis. *Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht* 15: 690–694.

Źródła internetowe

- Opinia Niemieckiego Stowarzyszenia Ochrony Danych e.V. (DVD), www.netzwerk-datenschutzexpertise.de/sites/default/files/gut_2022_12_registerveroeffentlichung.pdf. Dostęp: 06.11.2023.
- Pismo RPO do Ministra Sprawiedliwości z 20.04.2023 r. (VII.501.60.2023.MK), https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2023-04/Do_MS_dane_osobowe_rejestry_publiczne_20.04.2023.pdf. Dostęp: 06.11.2023.

